

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СТАТИСТИКА
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ"
для студентів напряму підготовки
6.140103 "Туризм"
усіх форм навчання**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2016**

Затверджено на засіданні кафедри туризму.
Протокол № 2 від 22.09.2015 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: В. Є. Єрмаченко
О. Г. Зима
Н. А. Дехтяр

Робоча програма навчальної дисципліни "Статистика міжнародного туризму" для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм" усіх форм навчання : [Електронне видання] / уклад. В. Є. Єрмаченко, О. Г. Зима, Н. А. Дехтяр. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. – 60 с.

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами. Вміщено плани лекцій, практичних та семінарських занять, матеріали для закріплення знань (завдання для самостійної роботи, контрольні запитання), критерії оцінювання знань студентів, професійні компетентності, якими повинен володіти студент після вивчення дисципліни.

Рекомендовано для студентів напряму підготовки 6.140103 "Туризм" усіх форм навчання.

Вступ

Національні стратегії економічного розвитку мають будуватися на основі загроз та викликів країні, що надходять із зовнішнього середовища та пов'язані із геополітичним становищем у відповідному макрореґіоні світу. Туристична галузь є відображенням тенденцій зміни традиційних суспільств та опосередковано вказує на джерела можливих загроз економічній безпеці держави задовго до прояву нормативних соціальних індикаторів, а пріоритети держави у зовнішній економічній політиці повинні також урахувувати недопущення структурних диспропорцій у секторі міжнародної торгівлі; державне регулювання цього процесу має включати відстеження фінансових потоків не лише виробників, а й кінцевих споживачів продукції; особливої актуальності набуває регулювання імпорту послуг, у тому числі туристичних, і механізм надходження податкових виплат від суб'єктів туристичної діяльності до державного та місцевих бюджетів.

Удосконалення теоретичних засад і методологічного забезпечення формування стратегічних програм розвитку туризму на рівні державного управління повинне будуватися на основі фактичних показників, адже на сьогодні постає цілий комплекс питань із зниження руйнівних диспропорцій зовнішньої торгівлі. У більшості галузевих досліджень використовуються стандартні методики, у тому числі і у процесі аналізу туристичного сектору, хоча сфера нематеріального виробництва (послуг) часто вимагає специфічних підходів і знання особливостей роботи підприємств, що займаються такою діяльністю, без чого неможлива правильна інтерпретація результатів розрахунків.

Визначення пріоритетних засад стратегічного розвитку галузі, основних напрямків цільового використання доступних ресурсів, вибору та підтримки ключових конкурентних переваг на сьогодні неможливе без використання практичного інструментарію статистичних оцінок та розробки економетричних моделей на їх основі.

Навчальна дисципліна "Статистика міжнародного туризму" є вибірковою навчальною дисципліною та вивчається згідно з навчальним планом підготовки фахівців освітнього ступеня "бакалавр" напряму підготовки 6.140103 "Туризм" денної та заочної форми навчання.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів: денна форма – 3; заочна форма – 9	Галузь знань: 1401 "Сфера обслуговування"	денна форма навчання	заочна форма навчання
Змістових модулів – 2	Напрямок підготовки: 6.140103 "Туризм"	За вибором	
		Рік підготовки	
3-й		4-й	
Семестр			
5-й		7 – 8-й	
Лекції			
16 год		16 год	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3; самостійної роботи студента – 5		Освітній ступінь: бакалавр	Практичні, семінарські
	26 год		16 год
	Самостійна робота		
	108 год		238 год
		Вид контролю: залік	

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:

для денної форми навчання – 39 %,
для заочної форми навчання – 13 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування знань і навичок проведення статистичних досліджень діяльності підприємств, установ та організацій сфери туризму, а також оцінки національної туристичної галузі у порівнянні з іншими країнами світу.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоєння основних принципів збору та обробки статистичної інформації сфери туризму на основі методології, що застосовується спеціалізованими міжнародними організаціями;

оволодіння навичками самостійного аналізу та планування діяльності суб'єктів національної туристичної галузі з урахуванням глобальних тенденцій економічного розвитку.

"Статистика міжнародного туризму" – навчальна дисципліна, що вивчає інструментарій економічного обґрунтування й прийняття господарських рішень з урахуванням оцінки поточного стану та прогнозування тенденцій розвитку сфери виробництва та розподілу туристичної продукції у глобальній економіці.

Об'єктом навчальної дисципліни є світовий ринок туристичних послуг.

Предметом навчальної дисципліни є процес побудови стратегій розвитку національної туристичної галузі з урахуванням світових тенденцій.

Вивчення даної навчальної дисципліни студент розпочинає, прослухавши частину навчальних дисциплін гуманітарного та професійного циклів. Теоретико-методологічною базою вивчення дисципліни є такі навчальні дисципліни, як: "Інформатика", "Вища та прикладна математика", "Основи туристичної діяльності", "Статистика", "Економіка рекреації та туризму", "Світове господарство і міжнародні економічні відносини". У свою чергу, знання з даної дисципліни забезпечують успішне засвоєння таких навчальних дисциплін, як: "Організація туристичних подорожей", "Менеджмент міжнародного туризму", "Управління конкурентоспроможністю підприємств туристичної галузі", тренінг-курсів "Організація пошуку даних", "Моделювання соціально-економічних процесів" а також виконання курсових робіт, науково-дослідних проектів, написання бакалаврських дипломних робіт.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконання практичних завдань. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

методологію та основні показники оцінки міжнародних туристичних потоків і внутрішнього ринку;

принципи організації обліку операцій у сфері туризму;

теоретичні підходи щодо визначення позиції національної економіки на глобальному ринку на основі вимірюваних показників;

теоретичні засади побудови міжгалузевих та міжрегіональних балансів;

методи оцінки туристичного потенціалу країни з урахуванням наявних та перспективних рекреаційних ресурсів;

особливості використання фінансових інструментів у забезпеченні створення, реалізації та споживання туристичного продукту;

аспекти державного управління регіональним розвитком галузі туризму з урахуванням стану національного господарства та потреб ідентифікації країни на світовому ринку;

основні групи статистичних та економетричних методів, що використовуються з метою оцінки поточного стану та перспектив розвитку туристичної галузі;

вміти:

проводити аналіз туристичної діяльності будь-якої країни світу з використанням міжнародних банків даних;

визначати позицію країни на світовому ринку туристичних послуг на основі макроекономічних показників;

агрегувати окремі показники та будувати власні рейтинги конкурентоспроможності туристичної галузі;

досліджувати вплив інших галузей національної економіки та сфер діяльності країни на функціонування сфери туризму;

розробляти плани статистичних спостережень;

визначати оптимальний план використання рекреаційних ресурсів за регіонами;

будувати структуру баз даних туристичних ресурсів країни;

оцінювати економічний ефект та ефективність здійснення експортно-імпортних операцій у галузі туризму;

визначати джерела дисбалансів у процесі функціонування туристичної галузі;

виділяти галузі, що забезпечують підтримку створення туристичного продукту, та взаємну залежність галузей національного господарства;

рекомендувати до використання елементи фінансової інфраструктури країни;

розробляти порядок оцінки валових доходів та витрат у процесі здійснення індивідуальних подорожей;

обґрунтовувати використання тих чи інших економетричних методів та моделей у процесі аналізу перспектив розвитку туристичної галузі країни.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними компетентностями, що наведені в табл. 2.1 та додатку А.

Таблиця 2.1

**Професійні компетентності, які отримують студенти
після вивчення навчальної дисципліни**

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
ОП	Збір та оброблення звітних показників	Визначення переліку статистичних показників, необхідних для аналізу та оцінки поточної та перспективної ситуації на ринку міжнародного туризму
		Розуміння методології збору та обробки первинних даних та матеріалів офіційних звітів суб'єктів господарювання, що використовуються провідними науково-дослідними організаціями в Україні та за кордоном
		Формування навичок щодо побудови причинно-наслідкових зв'язків між соціально-демографічними характеристиками країни та попитом на туристичні послуги
		Розуміння взаємозв'язків між показниками різних галузей, ефекту співробітництва між підприємствами на стадії проміжного споживання, визначення взаємної залежності між галузями та регіонами країни
УТП	Управління туристичними потоками	Уміння проводити класифікацію рекреаційних об'єктів на основі розроблених стандартів, пов'язувати вимоги щодо організації різних видів туризму із наявним потенціалом регіону
		Уміння аналізувати рух фінансових потоків галузі туризму на рівні територіальних господарських систем, національної та світової економіки; обирати фінансові інструменти забезпечення якості туристичного обслуговування
		Уміння обґрунтовувати стратегії розвитку туристичної галузі на рівні окремих адміністративних одиниць, навички щодо розробки заходів із активізації внутрішньорегіональних подорожей у межах України
		Знання щодо основних методів економетричного аналізу, вміння поставити завдання перед фахівцями у галузі математичного програмування та сформулювати вимоги до вихідних результатів

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Методи збору та оброблення статистичних даних сфери туризму

Тема 1. Система показників оцінки туристичної діяльності

1.1. Класифікація основних показників галузі туризму.

Структура сукупного туристичного потоку країни (в'їзний, виїзний, внутрішній туризм) та його розподіл за категоріями. Визначення основних напрямів політики країни у галузі туризму з урахуванням структури туристичних потоків. Ємність внутрішнього ринку.

1.2. Сучасні тенденції розвитку світового та національного туристичного ринку.

Місце галузі туризму серед інших галузей світової економіки. Показники, що враховуються під час розрахунку експортно-імпортних операцій у сфері туризму. Спеціалізація країн світу за видами туризму та напрямками туристичних потоків. Рейтинг України за основними показниками туристичної діяльності.

1.3. Проблема міжнародних зіставлень.

Розподіл та охоплення країн світу за макрорегіонами відповідно до практики міжнародних організацій. Відмінності у розрахунках сумарних значень. Методи індексації. Штучні показники. Чинники, що унеможливають порівняння об'єктів спостережень.

Тема 2. Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму

2.1. Облік туристичної діяльності на мезорівні.

Класифікація видів послуг та методологія обліку операцій у секторі нематеріального виробництва. Поняття економічної території країни. Способи доставки послуг згідно з ГАТС. Рекомендації щодо обліку послуг у керівництвах Міжнародного валютного фонду (МВФ), Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), Євростату, Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Світової організації торгівлі (СТО). Основні положення міжнародних рекомендацій зі статистики туризму 2008 р. Методологія оцінки міжнародних туристичних потоків Світової ради з подорожей та туризму (WTTC), Всесвітньої туристичної організації (ЮНВТО).

2.2. Облік туристичної діяльності на рівні національної економіки.

Завдання та повноваження органів державного управління розвитком туризму в Україні. Стандартизація, сертифікація та ліцензування окремих видів економічної діяльності як елемент обліку операцій на національному ринку. Державні класифікатори. Ключові положення Методики розрахунку обсягів туристичної діяльності. Роль обов'язкових форм звітності у формуванні масиву даних.

2.3. Організація вибіркового статистичного спостереження.

Принципи деталізації показників. Завдання збору первинних даних від суб'єктів туристичного ринку. Дослідження очікувань та рівня задоволеності споживачів туристичного продукту за допомогою опитувань. Досвід організації спостережень провідних країн світу.

Тема 3. Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі

3.1. Узагальнююча характеристика національних економік відповідно до світової практики.

Розподіл країн світу за рівнем економічного розвитку. Світові рейтингові системи. Позиціонування та підвищення туристичної привабливості країни за допомогою участі у міжнародних програмах. Використання економічних, соціальних, демографічних, екологічних, технологічних та інших груп показників у процесі оцінки рівня туристичної конкурентоспроможності країни.

3.2. Методики групування країн за рівнем розвитку туристичної галузі.

Визначення пріоритетності туристичної галузі для національної економіки. Методики оцінки туристичної інфраструктури. Внесок супутніх галузей у формування туристичного продукту. Світові центри розвитку туризму.

3.3. Відображення операцій на туристичному ринку у системі національних рахунків.

Принципи відображення надходжень та витрат туристичної діяльності у платіжному балансі країни. Основні положення рекомендацій із складання системи національних рахунків 2008 р. Визначення туристичних товарів. Внесок туристичної галузі у ВВП, ВНП країни та формування міжнародних активів.

Тема 4. Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів

4.1. Поняття та особливості структури міжрегіональних та міжгалузевих балансів.

Первинний, вторинний та третинний вплив галузі туризму на стан національного господарства. Структура міжгалузевого балансу. Оцінка інтенсивності туристичної діяльності на стадіях проміжного та кінцевого споживання. Структура міжрегіонального балансу. Баланс фінансових потоків.

4.2. Порядок збору та обробки статистичної інформації місцевими органами статистики.

Типова структура обов'язкових форм звітності. Групування підприємств за видами економічної діяльності. Територіальний та галузевий принцип розподілу надходжень та витрат. Обґрунтування підстав фінансування туристичної інфраструктури за рахунок фондів державного та місцевих бюджетів.

4.3. Концепція створення уніфікованої бази даних на основі звітності суб'єктів господарювання.

Проблеми відстеження сезонних коливань. Фіксація послуг, наданих резидентам та нерезидентам. Уникнення розбіжностей між фактичним місцезнаходженням та реєстрацією. Перспективи використання системи онлайн-моніторингу туристичного ринку. Забезпечення конфіденційності приватних даних.

Змістовий модуль 2.

Управління розвитком туристичної галузі на основі результатів статистичних досліджень

Тема 5. Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів

5.1. Класифікація видів туристичної діяльності та рекреаційних об'єктів.

Класифікація туристичних послуг за ступенем значущості. Класифікація видів туризму, прийнята у науковій літературі, практиці туроперейтингової діяльності та Законі України "Про туризм". Поняття та види рекреаційних ресурсів. Природні, антропогенні та змішані об'єкти туристичного

інтересу. Завдання створення єдиної системи класифікації з метою забезпечення обліку наявних та перспективних рекреаційних ресурсів.

5.2. Кадастри як інструмент систематизації ресурсів країни.

Кадастри як елемент стратегічного планування розвитку галузі. Система загальнодержавних та регіональних кадастрів в Україні. Нормативно-правове забезпечення захисту рекреаційних об'єктів від нецільового використання.

5.3. Проектування баз даних рекреаційних ресурсів.

Методи кодифікації об'єктів. Принципи побудови багаторівневих характеристик об'єкта із розмежуванням доступу для органів управління та кінцевих споживачів. Використання геоінформаційних технологій у туристичній діяльності.

Тема 6. Облік фінансових потоків туристичної галузі

6.1. Оцінка структури та динаміки розрахунків між суб'єктами туристичної діяльності.

Страхові, банківські та інші фінансові послуги у туристичній діяльності. Забезпечення міжнародних розрахунків. Регулювання та обмеження валютних операцій. Оцінка рівня взаємної залежності галузей на стадії проміжного споживання. Визначення та практика впровадження сателітних рахунків.

6.2. Оцінка структури та динаміки індивідуальних розрахунків під час подорожі.

Оцінка стану фінансової системи країни. Класифікація платіжних засобів. Практика відшкодування податку на додану вартість та деяких інших платежів нерезидентам. Проблеми обліку індивідуальних споживчих витрат подорожуючих. Використання електронних платіжних систем.

Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів

7.1. Рейтинги регіонів України за обсягами туристичної діяльності.

Стан туристичної інфраструктури за регіонами України. Кількісний розподіл суб'єктів туристичної діяльності та рекреаційних об'єктів. Вартісні показники ефективності туристичної діяльності. Способи виявлення дисбалансів функціонування галузі.

7.2. Організація регіональних досліджень.

Відмінності у цілях та повноваженнях державного, регіонального та локального управління господарською діяльністю. Методи групування

об'єктів спостереження з урахуванням відмінностей соціально-економічного розвитку адміністративних одиниць. Особливості статистичних досліджень туристичних потоків у великих містах.

7.3. Методи оцінки міжрегіональної диференціації.

Обсяги фінансування туристичної діяльності. Завдання розподілу державних трансфертів. Основні положення методики оцінки міжрегіональної та внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів України.

Тема 8. Введення у статистичне моделювання та прогнозування

8.1. Завдання регулювання туристичної діяльності на різних рівнях управління.

Обґрунтування програм розвитку туристичної галузі. Прогнозування потреби у ресурсах інших галузей з використанням даних про туристичні потоки. Основні положення теорії управління ризиками. Види ризиків у туристичній діяльності. Забезпечення системи реагування на найімовірніші ризикові ситуації та розрахунок витрат на її підтримку.

8.2. Огляд основних груп методів статистичного моделювання та прогнозування.

Завдання ретроспективного аналізу. Оцінка стану та динаміки. Аналіз сезонних коливань. Індексні моделі. Аналіз експертних оцінок. Регресійні моделі. Факторний та дискримінантний аналіз. Кластерний аналіз. Засади імітаційного моделювання. Статичні та динамічні прогнозні моделі.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни кожен студент має бути ознайомлений як з робочою програмою навчальної дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю та методикою оцінювання сформованих професійних компетентностей.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів. Навчальний модуль – це окремий, відносно самостійний блок дисципліни, який логічно об'єднує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками. Тематичний план дисципліни складається з двох змістових модулів (табл. 4.1).

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекційні	практичні, семінарські	самостійна робота		лекційні	практичні, семінарські	самостійна робота
Змістовий модуль 1.								
Методи збору та оброблення статистичних даних сфери туризму								
<i>Тема 1.</i> Система показників оцінки туристичної діяльності	15	2	2	11	34	2	2	30
<i>Тема 2.</i> Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму	15	2	2	11	34	2	2	30
<i>Тема 3.</i> Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі	15	2	2	11	34	2	2	30
<i>Тема 4.</i> Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів	29	2	6	21	33	2	2	29
Разом за змістовим модулем 1	74	8	12	54	135	8	8	119
Змістовий модуль 2.								
Управління розвитком туристичної галузі на основі результатів статистичних досліджень								
<i>Тема 5.</i> Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів	18	2	2	14	34	2	2	30
<i>Тема 6.</i> Облік фінансових потоків туристичної галузі	20	2	4	14	34	2	2	30
<i>Тема 7.</i> Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів	20	2	4	14	34	2	2	30
<i>Тема 8.</i> Введення у статистичне моделювання та прогнозування	18	2	4	12	33	2	2	29
Разом за змістовим модулем 2	76	8	14	54	135	8	8	119
Усього годин	150	16	26	108	270	16	16	238

5. Теми та плани семінарських занять

Семінарське заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує дискусію навколо попередньо визначених тем, до яких студенти готують тези виступів. На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені студентами доповіді та презентації з окреслених питань (табл. 5.1), їх виступи, активність у дискусії, вміння формулювати і відстоювати свою позицію тощо. Підсумкові бали за кожне семінарське заняття виставляються у відповідний журнал. Отримані студентом бали за окремі семінарські заняття враховуються в процесі накопичення підсумкових балів з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 5.1

Плани семінарських занять

Назва теми	Програмні питання	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Тема 2. Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму	<p><i>Тема семінарського заняття "Дослідження туристичної діяльності у глобальній економіці"</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тенденції розвитку міжнародного туризму. 2. Проблеми співставлення статистичних даних міжнародних організацій. 3. Методика аналізу туристичної діяльності в Україні. 4. Досвід країн-лідерів туристичної галузі у проведенні вибіркового спостереження та визначенні потреб споживачів 	2	<p>Основна: [2 –3]. Додаткова: [19; 29; 31; 44 – 50]</p>
Тема 5. Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів	<p><i>Тема семінарського заняття "Проект створення єдиної бази даних рекреаційних ресурсів країни"</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Різноманіття підходів до класифікації видів туризму. 2. Види рекреаційних ресурсів. 3. Створення єдиної бази даних рекреаційних ресурсів країни. 4. Функції кадастрів як нормативних документів. 5. Геоінформаційні технології у картографуванні 	2	<p>Основна: [3; 7]. Додаткова: [12 – 13; 18; 24; 36]</p>

1	2	3	4
Тема 6. Облік фінансових потоків туристичної галузі	<p><i>Тема семінарського заняття "Фінансові операції у туристичній діяльності"</i></p> <p>1. Перерозподіл капіталу унаслідок діяльності транснаціональних компаній у галузі туризму. 2. Характеристика системи сателітних рахунків. 3. Аспекти економічної безпеки держави за великих обсягів операцій на міжнародному ринку</p>	2	Основна: [5]. Додаткова: [11; 16; 20; 26; 29; 32 – 33; 38 – 39; 41]
	<p><i>Тема семінарського заняття "Індивідуальні фінансові розрахунки"</i></p> <p>1. Фінансові операції у туристичній діяльності. 2. Практика приватних безготівкових розрахунків у туристичному обслуговуванні. 3. Платіжні засоби індивідуального використання. 4. Процедура відшкодування ПДВ індивідуальним споживачам. Приклад роботи системи GlobalBlue</p>	2	Основна: [5]. Додаткова: [11; 16; 20; 26; 29; 32 – 33; 38 – 39; 41]
Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів	<p><i>Тема семінарського заняття "Інформаційне забезпечення регіонального управління розвитком туризму"</i></p> <p>1. Забезпечення реалізації завдань державної стратегії розвитку туризму на рівні регіонів на основі аналізу агрегованих статистичних показників. 2. Методика оцінки міжрегіональної диференціації. 3. Способи обґрунтування регіональних стратегій на основі статистичних даних. 4. Особливості оцінки туристичних потоків у межах великих міст</p>	2	Основна: [1; 6]. Додаткова: [11; 20; 22 – 23; 25; 33]
Тема 8. Введення у статистичне моделювання та прогнозування	<p><i>Тема семінарського заняття "Економетричні дослідження туристичної діяльності"</i></p> <p>1. Специфіка постановки завдань у економетричних дослідженнях. 2. Класифікація методів аналізу стану та динаміки економічних процесів. 3. Класифікація методів прогнозування</p>	2	Основна: [4 – 5]. Додаткова: [9; 14; 21; 33]
Усього годин		12	–

6. Теми практичних занять

Практичне заняття – форма навчального заняття, за якої викладач організовує детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом сформульованих завдань. Проведення таких занять ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різного рівня складності для розв'язування їх на занятті. Воно включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань із їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання (табл. 6.1).

Таблиця 6.1

Перелік тем практичних занять

Назва змістового модуля	Теми практичних занять (за модулями)	Кількість годин	Література
1	2	3	4
<i>Змістовий модуль 1. Методи збору та оброблення статистичних даних сфери туризму</i>	<i>Завдання 1.</i> Побудова інтелектуальної карти досліджень (вибір країни та видів туризму за варіантами, обґрунтування "гілок" (напрямів) аналізу, визначення найменувань показників, підбір переліку статистичних даних)	2	Основна: [3; 7]. Додаткова: [27 – 29; 32; 34 – 35; 37; 41 – 42]
	<i>Завдання 2.</i> Визначення країн-лідерів світового ринку за основними показниками туристичної діяльності	1	Основна: [3; 7]. Додаткова: [27 – 29; 32; 34 – 35; 39 – 42]
	<i>Завдання 3.</i> Визначення рейтингу України серед інших країн Європи та світу за обраними показниками туристичної діяльності з використанням банку даних Світової ради з подорожей та туризму, ЮНВТО, Світового банку, Організації економічного співробітництва та розвитку, Євростату	1	Основна: [1; 3;]. Додаткова: [29; 32; 34 – 42; 44; 49 – 50]

Закінчення табл. 6.1

1	2	3	4
	<i>Завдання 4.</i> Аналіз макрорегіональних показників країни (порівняно з 4-ма іншими країнами за вільним вибором) – загальноекономічних, соціально-демографічних та ін., оцінка ситуації у туристичній галузі	2	Основна: [3; 5]. Додаткова: [8; 10; 15 – 17; 30; 34 – 43]
	<i>Завдання 5.</i> Аналіз світових показників розвитку обраного напрямку (за варіантами – об'єкту, виду туризму та ін.), оцінка перспектив його туристичної привабливості	2	Основна: [3; 5]. Додаткова: [8; 10; 15 – 17; 30; 34 – 43]
	<i>Завдання 6.</i> Групування регіонів України за рекреаційним потенціалом. Визначення дисбалансів розвитку туристичної галузі	1	Основна: [3; 5]. Додаткова: [8; 10; 15 – 17; 30; 36; 43]
	Письмова контрольна робота за модулем	1	
<i>Змістовий модуль 2.</i> Управління розвитком туристичної галузі на основі результатів статистичних досліджень	<i>Завдання 7.</i> Визначення позиції України на світовому та регіональному туристичному ринку, аналіз основних показників галузі у межах угруповань за географічною ознакою	1	Основна: [1; 6]. Додаткова: [11; 20; 22 – 23; 25; 33 – 42]
	<i>Завдання 8.</i> Дослідження міжнародних фінансових операцій у галузі туризму в Україні	1	Основна: [5]. Додаткова: [11; 16; 20; 29; 32; 36; 33 – 42]
	<i>Завдання 9.</i> Оцінка перспектив впровадження досліджуваного туристичного проекту в Україні та в обраній країні. Обґрунтування стратегії співробітництва між Україною та досліджуваною країною у галузі міжнародного туризму	1	Основна: [1; 6]. Додаткова: [11; 20; 22 – 23; 25; 33 – 42]
	Письмова контрольна робота за модулем	1	
Усього годин		14	–

6.1. Приклади типових практичних завдань за темами

Змістовий модуль 1.

Методи збору та оброблення статистичних даних сфери туризму

Тема 1. Система показників оцінки туристичної діяльності

На основі наданих показників обраних країн Латинської Америки визначте особливості функціонування туристичної галузі та формування туристичних потоків (табл. 6.2 – 6.7).

Рівень 1. Охарактеризувати динаміку показників туристичної діяльності окремо за кожною країною. Пояснити, чому представлені показники є найбільш використовуваними у практиці міжнародних зіставлень.

Рівень 2. Провести додаткові розрахунки відносних показників та дослідити структуру і динаміку туристичних потоків представлених країн у вартісному виразі. Навести приклади аналітичного представлення результатів за категоріями туризму.

Рівень 3. Провести групування представлених країн на основі даних та розрахованих у попередньому завданні показників. Пояснити критерії класифікації, визначити спільні характеристики кожної з груп.

Змістовий модуль 2.

Управління розвитком туристичної галузі на основі результатів статистичних досліджень

Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів

На основі наданих показників колективних засобів розміщування (КЗР) визначте особливості функціонування галузі готельного господарства України (табл. 6.8).

Рівень 1. Надайте характеристику змінам, що відбувалися у кількості та ємності закладів розміщування.

Рівень 2. Поясніть розподіл представлених показників діяльності КЗР за організаційно-правовою формою.

Рівень 3. Розрахуйте аналогічні показники для інших областей України (за варіантами) та з урахуванням даних останнього звітного періоду.

Таблиця 6.2

Внесок туристичної галузі у ВВП

Країна	Показники	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Аргентина	US\$ млрд (у номінальних цінах)	10,78	12,70	15,59	17,85	15,96	19,00	21,31	23,12	23,37	20,56
	у % до ВВП	4,88	4,83	4,74	4,42	4,24	4,12	3,81	3,80	3,76	3,84
Бразилія	US\$ млрд (у номінальних цінах)	34,27	41,37	45,64	53,32	55,18	68,41	79,91	76,76	77,46	77,37
	у % до ВВП	3,89	3,80	3,34	3,23	3,40	3,19	3,23	3,42	3,45	3,55
Чилі	US\$ млрд (у номінальних цінах)	3,77	4,40	4,95	5,12	5,15	5,76	7,24	8,11	8,67	8,31
	у % до ВВП	3,07	2,85	2,86	2,85	2,99	2,65	2,89	3,05	3,13	3,23
Мексика	US\$ млрд (у номінальних цінах)	61,34	66,66	70,66	73,21	60,51	69,78	75,37	77,44	83,63	86,75
	у % до ВВП	7,08	6,90	6,78	6,67	6,76	6,64	6,45	6,52	6,62	6,78
Уругвай	US\$ млрд (у номінальних цінах)	0,63	0,65	0,82	0,98	1,13	1,34	1,77	1,67	1,66	1,58
	у % до ВВП	3,65	3,33	3,50	3,23	3,70	3,44	3,74	3,33	2,98	2,87

19

Таблиця 6.3

Кількість зайнятих у туристичній галузі

Країна	Показники	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Аргентина	тис. осіб	696,4	720,2	727,2	687,5	663,6	662,5	637,3	650,7	652,4	628,4
	у %*	4,4	4,4	4,4	4,1	3,9	3,9	3,6	3,7	3,7	3,6
Бразилія	тис. осіб	2 792,5	2 780,0	2 504,8	2 480,2	2 636,0	2 617,6	2 722,9	2 955,2	3 032,4	3 140,7
	у %	3,3	3,2	2,8	2,7	2,8	2,7	2,8	3,0	3,0	3,1
Чилі	тис. осіб	189,4	181,9	188,5	194,3	205,7	196,9	213,9	226,9	241,1	253,0
	у %	3,1	2,9	2,9	2,9	3,1	2,8	2,9	3,0	3,1	3,2
Мексика	тис. осіб	3 633,3	3 665,9	3 611,4	3 642,3	3 448,0	3 464,9	3 441,7	3 478,6	3 552,7	3 692,4
	у %	8,7	8,5	8,2	8,1	7,6	7,5	7,3	7,1	7,2	7,4
Уругвай	тис. осіб	47,2	43,5	47,6	44,9	52,2	49,2	57,6	52,1	47,0	46,0
	у %	3,4	3,0	3,2	2,9	3,3	3,1	3,6	3,2	2,9	2,8

* частка від загальної кількості зайнятих у національній економіці

Обсяг капітальних інвестицій у туристичну галузь

Країна	Показники	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Аргентина	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	3,85	5,26	6,35	6,70	5,80	5,62	6,20	6,16	6,27	6,32
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	2,40	3,60	5,03	6,33	5,11	5,55	6,80	7,26	7,26	6,32
	у % до експорту	5,92	6,92	7,56	7,92	7,73	6,69	6,59	6,97	6,88	6,97
	щорічний темп приросту	32,86	36,93	20,53	5,61	-13,41	-3,18	10,34	-0,63	1,85	0,69
Бразилія	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	19,45	21,42	23,30	24,65	20,47	21,24	21,24	21,21	23,18	25,32
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	10,40	13,60	17,50	21,30	17,40	22,18	24,94	22,39	23,86	25,32
	у % до експорту	7,40	7,60	7,34	6,74	5,94	5,32	5,23	5,48	5,84	6,81
	щорічний темп приросту	6,61	10,11	8,77	5,79	-16,93	3,72	-0,01	-0,13	9,30	9,22
Чилі	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	1,53	1,73	2,63	4,05	3,74	4,07	4,68	4,53	5,29	5,68
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	1,04	1,39	2,25	3,49	3,12	4,05	5,09	4,96	5,77	5,68
	у % до експорту	3,93	4,66	6,49	7,89	8,30	8,84	9,10	7,79	8,80	10,03
	щорічний темп приросту	16,40	12,49	52,20	54,33	-7,66	8,79	15,01	-3,27	16,71	7,41
Мексика	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	5,41	5,21	4,97	4,95	6,03	6,68	6,90	7,05	7,67	8,01
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	4,51	4,62	4,61	4,78	4,97	6,15	6,79	6,79	7,74	8,01
	у % до експорту	2,45	2,18	1,99	1,89	2,47	2,77	2,67	2,56	2,90	2,99
	щорічний темп приросту	70,62	-3,66	-4,69	-0,31	21,81	10,80	3,20	2,16	8,89	4,42
Уругвай	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	0,36	0,45	0,46	0,79	0,76	0,71	0,78	0,85	0,86	0,92
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	0,18	0,24	0,28	0,58	0,54	0,60	0,74	0,84	0,90	0,92
	у % до експорту	6,30	6,75	6,44	9,34	8,96	7,82	8,15	7,38	7,04	7,32
	щорічний темп приросту	26,71	22,91	3,53	72,04	-4,79	-5,64	8,82	9,95	0,82	7,40

Валовий дохід від експорту туристичних послуг

Країна	Показники	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Аргентина	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	5,15	5,70	6,29	5,61	5,08	5,70	5,52	4,79	4,37	5,26
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	3,21	3,90	4,98	5,30	4,48	5,63	6,06	5,64	5,05	5,26
	у % до експорту	6,95	7,26	7,63	6,59	6,83	6,97	6,12	5,92	5,71	6,65
	щорічний темп приросту	8,50	10,68	10,30	-10,82	-9,34	12,14	-3,11	-13,33	-8,80	20,43
Бразилія	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	7,78	7,19	7,02	7,06	6,62	5,66	5,76	6,46	6,74	7,25
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	4,16	4,57	5,27	6,10	5,63	5,91	6,77	6,83	6,94	7,25
	у % до експорту	3,12	2,92	2,89	2,70	3,16	2,54	2,30	2,41	2,46	2,67
	щорічний темп приросту	-4,50	-7,58	-2,43	0,53	-6,19	-14,43	1,72	12,20	4,33	7,45
Чилі	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	2,43	2,31	2,55	2,89	2,76	2,37	2,51	2,82	2,89	3,10
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	1,65	1,86	2,18	2,49	2,30	2,36	2,73	3,08	3,15	3,10
	у % до експорту	3,33	2,74	2,79	3,34	3,60	2,85	2,86	3,38	3,49	3,52
	щорічний темп приросту	-8,10	-5,31	10,62	13,36	-4,37	-14,27	5,94	12,29	2,33	7,32
Мексика	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	15,27	14,98	15,11	15,19	15,19	13,68	12,63	13,77	14,13	16,44
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	12,75	13,28	14,02	14,68	12,51	12,60	12,42	13,27	14,25	16,44
	у % до експорту	5,54	4,99	4,85	4,79	5,13	4,01	3,40	3,42	3,56	3,93
	щорічний темп приросту	1,13	-1,90	0,89	0,50	-0,03	-9,89	-7,73	9,04	2,63	16,34
Уругвай	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	1,40	1,32	1,53	1,63	2,03	1,97	2,50	2,27	1,93	1,85
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	0,70	0,71	0,93	1,20	1,46	1,67	2,40	2,22	2,01	1,85
	у % до експорту	13,25	11,99	13,63	13,03	17,02	15,76	18,92	16,65	15,05	13,13
	щорічний темп приросту	0,24	-6,16	16,29	6,44	24,58	-2,88	27,12	-9,49	-15,01	-3,82

Валові витрати на імпорт туристичних послуг

Країна	Показники	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Аргентина	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	5,51	5,71	6,19	6,14	6,36	6,28	6,66	6,89	6,95	7,19
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	3,43	3,91	4,91	5,80	5,60	6,20	7,31	8,11	8,04	7,19
	у % до імпорту	9,77	9,44	9,12	8,54	11,29	8,93	8,14	9,56	8,89	8,84
	щорічний темп приросту	-0,24	3,74	8,37	-0,82	3,67	-1,36	6,09	3,44	0,91	3,49
Бразилія	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	10,87	11,64	13,75	15,31	15,12	18,23	21,05	24,46	28,11	29,78
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	5,81	7,39	10,33	13,23	12,85	19,04	24,72	25,82	28,94	29,78
	у % до імпорту	5,72	5,92	6,38	5,94	7,11	7,47	7,92	8,19	8,57	8,87
	щорічний темп приросту	22,66	7,03	18,16	11,32	-1,23	20,61	15,45	16,17	14,94	5,95
Чилі	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	1,76	1,73	2,12	1,88	1,63	1,65	1,72	2,02	2,12	2,42
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	1,19	1,39	1,81	1,61	1,36	1,64	1,87	2,21	2,32	2,42
	у % до імпорту	3,06	3,05	3,30	2,28	2,66	2,38	2,14	2,43	2,54	2,89
	щорічний темп приросту	-7,00	-1,97	22,56	-11,44	-13,08	1,39	4,08	17,57	4,89	14,22
Мексика	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	10,67	10,55	10,64	10,56	10,54	9,75	9,78	10,99	11,75	12,66
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	8,91	9,35	9,87	10,21	8,68	8,97	9,62	10,60	11,85	12,66
	у % до імпорту	3,67	3,36	3,23	3,08	3,38	2,75	2,54	2,64	2,89	2,95
	щорічний темп приросту	2,17	-1,18	0,89	-0,74	-0,22	-7,51	0,32	12,40	6,88	7,81
Уругвай	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	0,58	0,50	0,53	0,57	0,55	0,59	0,78	1,02	1,34	1,59
	US\$ млрд (у номінальних цінах 2014 р.)	0,29	0,27	0,32	0,42	0,40	0,50	0,75	1,00	1,40	1,59
	у % до імпорту	5,88	4,39	4,53	3,93	4,80	4,87	5,78	6,62	9,23	10,16
	щорічний темп приросту	4,41	-13,59	4,74	8,05	-2,89	6,10	32,76	30,61	31,90	18,31

Валове споживання туристичних послуг резидентами на внутрішньому ринку

Країна /Показники		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Аргентина	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	25,86	27,58	29,06	28,46	27,43	28,90	29,54	30,68	32,21	32,02
	US\$ млрд (у ном. цінах 2014 р.)	16,12	18,87	23,04	26,88	24,15	28,54	32,42	36,14	37,29	32,02
	у % до загального споживання	7,26	7,15	6,96	6,62	6,37	6,14	5,76	5,90	5,95	5,93
	щорічний темп приросту	29,51	6,63	5,33	-2,09	-3,74	5,36	2,11	3,82	4,95	-0,57
Бразилія	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	104,33	107,29	99,89	102,69	107,04	109,81	115,04	122,77	127,30	130,26
	US\$ млрд (у ном. цінах 2014 р.)	55,78	68,12	75,03	88,74	90,97	114,66	135,10	129,64	131,05	130,26
	у % до загального споживання	6,25	6,18	5,42	5,30	5,53	5,28	5,39	5,69	5,76	5,89
	щорічний темп приросту	-6,62	2,82	-7,06	2,78	4,23	2,52	4,82	6,75	3,66	2,33
Чилі	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	9,56	9,64	10,28	10,88	10,41	10,27	12,23	13,43	14,25	14,67
	US\$ млрд (у ном. цінах 2014 р.)	6,48	7,76	8,80	9,36	8,67	10,21	13,29	14,69	15,56	14,67
	у % до загального споживання	5,21	4,97	5,03	5,16	4,97	4,64	5,23	5,45	5,55	5,63
	щорічний темп приросту	12,63	0,84	6,58	5,77	-4,52	-1,39	19,33	9,86	6,07	2,93
Мексика	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	105,53	109,49	110,92	112,55	105,71	111,30	116,96	121,96	126,09	130,18
	US\$ млрд (у ном. цінах 2014 р.)	88,07	97,03	102,90	108,75	87,11	102,48	115,08	117,57	127,14	130,18
	у % до загального споживання	10,11	9,99	9,81	9,84	9,66	9,68	9,78	9,83	9,99	10,09
	щорічний темп приросту	2,43	3,75	1,28	1,45	-6,15	5,31	5,09	4,26	3,38	3,25
Уругвай	US\$ млрд (у реальних цінах 2014 р.)	1,19	1,25	1,26	1,29	1,17	1,22	1,24	1,23	1,30	1,38
	US\$ млрд (у ном. цінах 2014 р.)	0,59	0,68	0,76	0,95	0,85	1,04	1,19	1,20	1,36	1,38
	у % до загального споживання	3,34	3,39	3,18	3,05	2,69	2,58	2,43	2,31	2,35	2,42
	щорічний темп приросту	-4,04	5,59	-0,02	2,79	-9,78	4,12	0,84	-1,16	6,15	6,27

Динаміка показників колективних засобів розміщення за регіонами України, 2011 – 2013 рр.

Рік	Кількість КЗР, одиниць			Кількість місць, одиниць			Кількість розміщених, осіб			Частка у КЗР, %		Частка місць, %		Частка розміщених, %	
	усього	у тому числі		усього	у тому числі		усього	у тому числі		юридичні особи	ФОП	юридичні особи	ФОП	юридичні особи	ФОП
		юридичні особи	ФОП		юридичні особи	ФОП		юридичні особи	ФОП						
Україна (кількість місць та розміщуваних осіб у тис.)															
2011	5 882	3 162	2 720	567,3	154,2	413,1	7 426,9	4 656,8	2 770,1	53,8	46,2	27,2	72,8	62,7	37,3
2012	6 041	3 144	2 897	583,4	162,8	420,6	7 887,4	4 983,9	2 903,5	52,0	48,0	27,9	72,1	63,2	36,8
2013	6 411	3 582	2 829	586,6	179,1	407,5	8 303,1	5 467,8	2 835,3	55,9	44,1	30,5	69,5	65,9	34,1
11/13	6 111	3 296	2 815	579	165	414	7 872	5 036	2 836	53,9	46,1	28,6	71,4	64,0	36,0
Вінницька область															
2011	77	52	25	7 609	7 168	441	114 700	101 822	12 878	67,5	32,5	94,2	5,8	88,8	11,2
2012	90	51	39	7 567	6 879	688	146 359	118 356	28 003	56,7	43,3	90,9	9,1	80,9	19,1
2013	100	49	51	7 649	6 695	954	134 551	100 095	34 456	49,0	51,0	87,5	12,5	74,4	25,6
11/13	89	51	38	7 608	6 914	694	131 870	106 758	25 112	56,9	43,1	90,9	9,1	81,0	19,0
Волинська область															
2011	130	103	27	5 954	5 514	440	116 684	111 269	5 415	79,2	20,8	92,6	7,4	95,4	4,6
2012	126	96	30	5 731	5 208	523	101 738	92 443	9 295	76,2	23,8	90,9	9,1	90,9	9,1
2013	150	101	49	6 480	5 636	844	117 939	90 030	27 909	67,3	32,7	87,0	13,0	76,3	23,7
11/13	135	100	35	6 055	5 453	602	112 120	97 914	14 206	73,9	26,1	90,1	9,9	87,3	12,7

7. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів денної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 72 % (108 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (150 годин). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних і семінарських занять; підготовку до виступу на семінарських заняттях; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуальних завдань (вирішення розрахункових індивідуальних та комплексних завдань) за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю (колоквіуму); систематизацію вивченого матеріалу.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, рекомендацій міжнародних організацій із обліку туристичної діяльності, нормативними актами з питань державного регулювання туристичної галузі, статистичними матеріалами. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам для засвоєння теоретичних знань з навчальної дисципліни, наведені в табл. 7.1.

Завдання для самостійної роботи студентів та форми її контролю

Назва теми	Зміст самостійної роботи студентів	Кількість годин	Форми контролю СРС	Література
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1.				
Методи збору та оброблення статистичних даних сфери туризму				
<i>Тема 1.</i> Система показників оцінки туристичної діяльності	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, виконання <i>практичного завдання 1</i> "Побудова інтелектуальної карти досліджень"	11	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	Основна: [3; 7;]. Додаткова: [27 – 29; 32; 34 – 35; 41 – 42]
<i>Тема 2.</i> Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до <i>семінарського заняття</i> за темою "Дослідження туристичної діяльності у глобальній економіці", підготовка до усного опитування за темами 1 – 2	11	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту), усне опитування за темами 1 – 2	Основна: [2 – 3]. Додаткова: [19; 29; 31; 32; 44 – 50]
<i>Тема 3.</i> Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, виконання <i>практичного завдання 2</i> "Визначення країн-лідерів світового ринку за основними показниками туристичної діяльності", <i>практичного завдання 3</i> "Визначення рейтингу України серед інших країн Європи та світу за обраними показниками туристичної діяльності"	11	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	Основна: [3; 7]. Додаткова: [29; 32; 49 – 50; 34 – 35; 44]
<i>Тема 4.</i> Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до усного опитування за темами 3 – 4, виконання <i>практичного завдання 4</i>	16	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту),	Основна: [3; 5]. Додаткова: [8; 10; 15 – 17; 30; 43]

Продовження табл. 7.1

1	2	3	4	5
	"Аналіз макрорегіональних показників країни", <i>практичного завдання 5</i> "Аналіз світових показників розвитку обраного напрямку", <i>практичного завдання 6</i> "Групування регіонів України за рекреаційним потенціалом. Визначення дисбалансів розвитку туристичної галузі"		усне опитування за темами 3 – 4	
Підготовка до контрольної роботи		5	Підготовка до письмової контрольної роботи за модулем	
Усього за змістовим модулем 1		54	–	–
Змістовий модуль 2. Управління розвитком туристичної галузі на основі результатів статистичних досліджень				
<i>Тема 5.</i> Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до <i>семінарського заняття</i> за темою "Проект створення єдиної бази даних рекреаційних ресурсів країни", підготовка до усного опитування за темою 5, виконання <i>практичного завдання 7</i> "Визначення позиції України на світовому та регіональному туристичному ринку, аналіз основних показників галузі у межах угруповань за географічною ознакою"	14	Перевірка домашніх завдань, усне опитування за темою 5	Основна: [3; 7]. Додаткова: [12 – 13; 18; 24; 36]
<i>Тема 6.</i> Облік фінансових потоків туристичної галузі	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до <i>семінарського заняття</i> за темою "Фінансові операції у туристичній діяльності", виконання <i>практичного завдання 8</i> "Дослідження міжнародних фінансових операцій у галузі туризму в Україні"	14	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	Основна: [5]. Додаткова: [11; 16; 20; 26; 29; 32 – 33; 38 – 39; 41]

1	2	3	4	5
Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до <i>семінарського заняття</i> за темою "Інформаційне забезпечення регіонального управління розвитком туризму", виконання <i>практичного завдання 9</i> "Оцінка перспектив впровадження досліджуваного туристичного продукту в Україні та в обраній країні. Обґрунтування стратегії співробітництва між Україною та досліджуваною країною у галузі міжнародного туризму"	14	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	Основна: [1; 6]. Додаткова: [11; 20; 22 – 23; 33; 25]
Тема 8. Введення у статистичне моделювання та прогнозування	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка до <i>семінарського заняття</i> за темою "Економетричні дослідження туристичної діяльності", підготовка до усного опитування за темами 5 – 7	6	Перевірка домашніх завдань, усне опитування за темами 5 – 7	Основна: [4 – 5]. Додаткова: [9; 14; 21; 33]
Підготовка до контрольної роботи		6	Підготовка до письмової контрольної роботи за модулем	
Усього за змістовим модулем 2		54	–	–
Усього		108	–	–

7.1. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Система показників оцінки туристичної діяльності

1. Які існують підходи до визначення оптимальної структури сукупного туристичного потоку країни?
2. Сутність експортних операцій (враховуючи як послуги, так і товари) у галузі туризму.
3. Сутність імпортних операцій (враховуючи як послуги, так і товари) у галузі туризму.

4. Назвіть основні показники, які використовуються Світовим банком для оцінки туристичної галузі країни.

5. Назвіть основні показники, які використовуються Світовою радою з подорожей та туризму для оцінки туристичної галузі країни.

6. Назвіть основні показники, які використовуються Всесвітньою туристичною організацією (ЮНВТО) для оцінки туристичної галузі країни.

7. Назвіть основні показники, які використовуються Євростатом для оцінки туристичної галузі країни.

8. Назвіть абсолютні та відносні показники оцінки туристичної діяльності.

9. Яка роль питомих показників у оцінці туристичної діяльності?

10. Назвіть способи визначення місця світової туристичної галузі у глобальній економіці.

11. Назвіть країни із переважанням валових витрат на закордонні подорожі.

12. Назвіть країни із переважанням валових доходів від надання туристичних послуг нерезидентам.

13. Назвіть країни із переважанням туристичних операцій на внутрішньому ринку.

14. Опишіть методи визначення ємності внутрішнього ринку туристичних послуг.

15. Охарактеризуйте рейтинг України за найпоширенішими показниками туристичної діяльності серед країн Європи та світу.

16. Вкажіть сучасні центри формування міжнародних туристичних потоків. Які існують прогнози щодо майбутньої переорієнтації потоків за макрорегіонами світу?

17. Назвіть відмінності у розподілі країн світу за регіонами відповідно до підходів міжнародних організацій. Яким чином це впливає на оцінку міжнародних туристичних потоків?

18. У якому разі слід уникати зіставлень показників оцінки туристичної галузі досліджуваних країн?

Тема 2. Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму

1. Дайте визначення поняття "економічна територія країни".

2. Дайте визначення транскордонного представлення послуг.

3. Дайте визначення споживання послуг за кордоном.

4. Дайте визначення комерційного представництва.
5. Дайте визначення присутності фізичних осіб як способу надання послуг.
6. Назвіть послуги, що викликають зміни стану.
7. Дайте визначення маржинальних послуг.
8. Опишіть класифікацію секторів сфери послуг відповідно до ГАТТ.
9. Опишіть відображення операцій у галузі туризму відповідно до Керівництва МВФ із складання платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції.
10. Опишіть відображення операцій у галузі туризму відповідно до системи національних рахунків (керівництво 2008 р.).
11. Опишіть відображення операцій у галузі туризму відповідно до Міжнародної стандартної галузевої класифікації усіх видів економічної діяльності.
12. Опишіть відображення операцій у галузі туризму відповідно до Керівництва із статистики міжнародної торгівлі послугами (випуск 2010 р.).
13. Опишіть класифікацію операцій у галузі туризму відповідно до Розширеної класифікації послуг платіжного балансу (ЕВОРС) та Класифікатора основних видів продукції (СРС, v 2.1).
14. Концепція обліку операцій у галузі туризму відповідно до Міжнародних рекомендацій із статистики туризму та Допоміжного рахунку туризму 2008 р.
15. Спільні підходи та відмінності у методології оцінки туристичної діяльності, прийнятою ЮНВТО та Світовою радою з подорожей та туризму.
16. Охарактеризуйте державні класифікатори послуг та видів економічної діяльності, що використовуються в Україні.
17. Основні положення Методики розрахунку обсягів туристичної діяльності в Україні. Які підрозділи документу потребують уточнення?
18. Яка роль державних стандартів у вимірюванні статистичних даних? Як особливості ліцензування та сертифікації діяльності у сфері туризму допомагають чи обмежують облік економічних операцій?
19. Яка мета проведення опитувань споживачів туристичних послуг? Назвіть найпоширеніші способи отримання додаткової інформації від подорожуючих.
20. Наведіть приклад проведення додаткових спостережень у галузі туризму.

Тема 3. Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі

1. Назвіть відомі вам групування країн світу. Чи можна визначити універсальні класифікаційні ознаки?

2. Назвіть чинники, що визначають рівень економічного розвитку країни на глобальному ринку.

3. Які групи чинників впливають на рівень туристичної конкурентоспроможності країни?

4. Наведіть приклади, коли рейтинг країни за туристичною привабливістю не відповідає позиціям за іншими ознаками.

5. Оптимальне співвідношення кількісних та якісних чинників, за допомогою яких визначається позиція країни на міжнародному ринку туристичних послуг.

6. Назвіть країни, для яких туристична галузь є пріоритетною у зовнішній торгівлі. За допомогою яких показників можна це визначити?

7. Назвіть основні підходи щодо оцінки туристичної інфраструктури. Чим відрізняються вимоги до країни, яка приймає туристів, від вимог до країни, з якої виїжджають туристи?

8. Розвиток яких галузей національного господарства є необхідним для підтримки туристичної галузі?

9. Дайте визначення понять "туристичний товар", "туристичний продукт". Як вони співвідносяться із поняттям "туристична послуга"?

10. Наведіть приклади деструктивного впливу туристичної діяльності на соціально-економічний стан країни.

11. Принципи відображення операцій туристичної галузі у платіжному балансі країни. До яких статей вони можуть бути включені?

12. Як можна врахувати міжнародні інвестиції у сфері туризму?

13. Позитивні та негативні наслідки діяльності транснаціональних корпорацій у галузі туризму.

14. Поясніть порядок розрахунку внеску діяльності підприємств галузі туризму у ВВП та ВВП країни.

15. Поясніть різницю між поняттями "туристична галузь" та "туристична економіка", що використовуються Світовою радою з подорожей та туризму.

Тема 4. Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів

1. Поясніть порядок розрахунків первинного, вторинного та третинного впливу галузі туризму на стан національного господарства країни.

2. Поясніть принципи побудови міжгалузевого балансу.
3. Поясніть принципи побудови міжрегіонального балансу.
4. Поясніть принципи побудови балансу фінансових операцій.
5. Відображення зовнішньоекономічних операцій у міжгалузевих та міжрегіональних балансах.
6. Розкрийте поняття "чистої", або "технологічної", галузі.
7. Способи оцінки взаємної залежності туристичної галузі та інших галузей національної економіки.
8. Характеристика обов'язкових форм звітності, що надаються суб'єктами сфери туризму.
9. Чи відповідає існуюча класифікація видів економічної діяльності в Україні потребам обліку операцій у туристичній галузі?
10. Який шлях розподілу державних фондів на фінансування розвитку туристичної інфраструктури є, на Вашу думку, найкращим?
11. Чинники визначення сезонних коливань у сфері туризму.
12. Завдання моніторингу туристичної діяльності в Україні.

Тема 5. Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів

1. Наведіть приклади основних, супутніх та допоміжних туристичних послуг.
2. Назвіть види туризму відповідно до Закону України "Про туризм".
3. Назвіть види туризму згідно з практикою туристичних компаній.
4. Поясніть принципи класифікації видів туризму.
5. Поняття та класифікація рекреаційних ресурсів.
6. Чи є тотожними поняття "рекреаційні ресурси" та "туристичні ресурси"?
7. Задачі обліку туристичних ресурсів країни.
8. Назвіть показники, що визначають туристичний потенціал країни.
9. Система загальнодержавних та регіональних кадастрів в Україні.
10. Наведіть приклади використання геоінформаційних технологій у туризмі.

Тема 6. Облік фінансових потоків туристичної галузі

1. Надайте визначення та обґрунтуйте практику впровадження сателітних рахунків.

2. Фінансові операції, що забезпечують процес створення, реалізації та споживання туристичної послуги.

3. Перелічіть вимоги до інфраструктури фінансового ринку країни походження туристів та країни, що приймає туристів.

4. Звітність банківських установ як додаткове джерело визначення обсягу операцій у галузі туризму.

5. Яка роль недержавних фондів у забезпеченні окремих операцій сфери туризму?

6. Поясніть принципи функціонування міжнародних та національних електронних платіжних систем.

7. Охарактеризуйте особливості обліку споживання туристичної продукції резидентами та нерезидентами країни.

8. Назвіть способи регулювання міжнародних фінансових потоків у процесі співпраці суб'єктів туристичної галузі на рівні держави.

9. Класифікація індивідуальних платіжних засобів.

10. Назвіть способи підрахунку витрат, що здійснюються під час індивідуальних подорожей.

Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів

1. За допомогою яких показників можна визначити рейтинг регіонів України за розвитком туристичної інфраструктури?

2. Поясніть розподіл суб'єктів туристичної діяльності за регіонами України.

3. Поясніть розподіл закладів розміщування за регіонами України.

4. За допомогою яких показників визначається ємність споживчого ринку на рівні адміністративних одиниць?

5. Дайте визначення поняття "регіональний дисбаланс".

6. Опишіть методику визначення депресивних регіонів у країні.

7. Назвіть заходи із стимулювання розвитку депресивних регіонів.

8. Відмінність методів оцінки міжнародних туристичних потоків від аналізу структури потоків на внутрішньому ринку.

9. Назвіть способи оцінки динаміки та структура внутрішніх туристичних потоків у межах України.

10. Які показники розвитку туристичної галузі найчастіше використовуються у процесі складання державних та регіональних програм?

11. Яким чином забезпечується фінансування туристичної галузі з боку держави?

Тема 8. Введення у статистичне моделювання та прогнозування

1. Основні підходи до класифікації ресурсів. Які групи ресурсів найчастіше використовуються у процесі створення та реалізації туристичного продукту?
2. Перерахуйте види ризиків у туристичній діяльності.
3. Які існують вимоги до стратегічних програм підтримки розвитку туризму на рівні держави та регіонів?
4. Показники яких сфер національної економіки варто використовувати у процесі аналізу перспектив розвитку туристичної галузі?
5. У яких випадках знання характеристик сезонних коливань є критичним для планування обсягів необхідних ресурсів?
6. Наведіть приклади, коли для планування програм розвитку туризму важливішим є ретроспективний аналіз, а коли – оцінка майбутніх перспектив.
7. Опишіть основні методики побудови індексів. Наведіть приклади використання рейтингових оцінок.
8. Опишіть методи експертного оцінювання. Наведіть приклади використання експертних оцінок.
9. За допомогою яких моделей можна оцінити взаємний вплив різних чинників на результуючі показники?
10. Наведіть приклади застосування кластерного аналізу.
11. Назвіть завдання побудови коротко-, середньо- та довгострокових прогнозів у забезпеченні туристичної діяльності.
12. Назвіть засади побудови імітаційних моделей.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль, тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

- а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:
консультації: індивідуальні (запитання – відповідь), групові (розгляд типових прикладів – ситуацій);
- б) за засвоєнням практичного матеріалу:
консультації індивідуальні та групові;
- в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу:
індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методи навчання

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: лекції проблемного характеру, міні-лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові атаки, кейс-метод, презентації, ознайомлювальні (початкові) ігри, метод проєктної роботи, метод сценаріїв, банки візуального супроводу (табл. 9.1 і 9.2).

Таблиця 9.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Тема	Практичне застосування навчальних технологій
<i>Тема 1.</i> Система показників оцінки туристичної діяльності	Лекція проблемного характеру з питання "Глобалізація світового туристичного ринку", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 2.</i> Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму	Міні-лекція з питання "Проблеми зіставлення статистичних даних, представлених спеціалізованими міжнародними організаціями", банки візуального супроводу, ділова гра
<i>Тема 3.</i> Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі	Лекція проблемного характеру з питання "Надійність рейтингових систем", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 4.</i> Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів	Лекція проблемного характеру з питання "Вплив соціальних, демографічних та інших груп показників на інвестиційну привабливість туристичної галузі країни", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 5.</i> Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів	Лекція проблемного характеру з питання "Роль кадастрів та офіційних переліків туристичних об'єктів у забезпеченні збереження та державної охорони рекреаційних ресурсів", робота в малих групах, презентація результатів, банки візуального супроводу
<i>Тема 6.</i> Облік фінансових потоків туристичної галузі	Лекція проблемного характеру з питання "Проблеми балансування міжнародних фінансових потоків"
<i>Тема 7.</i> Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів	Лекція проблемного характеру з питання "Побудова достовірної методики визначення регіональних диспропорцій", банки візуального супроводу
<i>Тема 8.</i> Введення у статистичне моделювання та прогнозування	Міні-лекція з питання "Огляд найпоширеніших методів прогнозування", банки візуального супроводу

Використання методик активізації процесу навчання

Тема навчальної дисципліни	Практичне застосування методик	Методики активізації процесу навчання
Тема 1. Система показників оцінки туристичної діяльності	<i>Практичне завдання 1 "Побудова інтелектуальної карти досліджень"</i>	Мозкові атаки, робота в малих групах
Тема 2. Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму	<i>Семінарське заняття на тему "Дослідження туристичної діяльності у глобальній економіці"; практичне завдання 2. Визначення країн-лідерів світового ринку за основними показниками туристичної діяльності</i>	Семінари-дискусії, презентації
Тема 3. Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі	<i>Компетентнісно-орієнтоване завдання "Визначення перспективних споживчих ринків на основі стратифікації резидентів країни"; практичне завдання 3. Визначення рейтингу України серед інших країн Європи та світу за обраними показниками туристичної діяльності</i>	Мозкові атаки, робота в малих групах, методи сценаріїв
Тема 4. Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів	<i>Практичне завдання 6 "Групування регіонів України за рекреаційним потенціалом"</i>	Мозкові атаки, презентації
<i>Тема 5. Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів</i>	<i>Семінарське заняття на тему "Проект створення єдиної бази даних рекреаційних ресурсів країни"</i>	Мозкові атаки, робота в малих групах
<i>Тема 6. Облік фінансових потоків туристичної галузі</i>	<i>Семінарське заняття на тему "Фінансові операції у туристичній діяльності"; практичне завдання 8 "Дослідження міжнародних фінансових операцій у галузі туризму в Україні"</i>	Презентації
<i>Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів</i>	<i>Семінарське заняття на тему "Інформаційне забезпечення регіонального управління розвитком туризму"</i>	Мозкові атаки, робота в малих групах, методи сценаріїв
<i>Тема 8. Введення у статистичне моделювання та прогнозування</i>	<i>Семінарське заняття на тему "Економетричні дослідження туристичної діяльності"</i>	Мозкові атаки, робота в малих групах

Основні відмінності активних та інтерактивних методів навчання від традиційних визначаються не тільки методикою і технікою викладання, але й високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у: високій мотивації студентів; закріпленні теоретичних знань на практиці; підвищенні самосвідомості студентів; формуванні здатності приймати самостійні рішення; формуванні здатності до ухвалення колективних рішень; формуванні здатності до соціальної інтеграції; набуття навичок вирішення конфліктів; розвитку здатності до знаходження компромісів.

Лекції проблемного характеру – один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці й мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу й характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх студентів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми й методи навчання.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх вибір.

Метод сценаріїв полягає в розробці ймовірних моделей поведінки та розвитку конкретних явищ у перспективі.

Банки візуального супроводу сприяють активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни за допомогою наочності.

10. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей (див. табл. 2.1) у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 100 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти залік – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

активна робота на лекційних заняттях;

активна участь у виконанні практичних завдань;

активна участь у дискусії та презентації матеріалу на семінарських заняттях;

захист комплексного розрахункового завдання (складається із відносно самостійних практичних завдань (представлені у табл. 6.1) і включає послідовну оцінку туристичної галузі обраної країни та перспектив розвитку певного виду туризму або популяризацію відвідування певного об'єкта туристичного інтересу);

перевірка есе за заданою тематикою (входить до самостійної роботи із підготовки до семінарських занять; зміст визначається за результатами обговорення матеріалів лекції, як правило, студенти можуть запропонувати тему, яка їх найбільш зацікавила);

проведення поточного тестування;

проведення письмової контрольної роботи;

експрес-опитування (усні індивідуальні опитування).

Модульний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться у формі письмової контрольної роботи.

Підсумкові бали за письмовий модульний контроль складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики. Максимальна сума балів, які може отримати студент за виконання завдань модульного контролю, дорівнює 5, з них:

1 бал – за теоретичне завдання:

0,5 бала – за зображення схеми міжгалузевого балансу;

0,5 бала – за пояснення принципів заповнення міжгалузевого балансу та обґрунтування його практичного використання;

2 бали – за евристичне завдання:

0,5 бала – за визначення поняття сателітних рахунків;

0,5 бала – за обґрунтування підбору об'єктів господарської діяльності, що звітуватимуть за даною системою;

0,5 бала – за пояснення системи розрахунку звітних показників;

0,5 бала – за висвітлення відмінностей між використанням сателітних рахунків та обліку міжгалузевих зв'язків.

2 бали – за практично-розрахункове завдання:

0,5 бала – за правильний розрахунок сукупного доходу туристичної та супутніх галузей України від в'їзного туризму;

0,5 бала – за пояснення принципів використання Методики;

0,5 бала – за правильний розрахунок сукупного доходу національного господарства України відповідно до Методики;

0,5 бала – за правильне обчислення сукупного доходу національного господарства України відповідно до засад використання сателітних рахунків.

Приклад типового завдання до модульного контролю 1

1. Теоретичне питання

Назвіть принципи складання міжрегіонального балансу туристичних потоків.

2. Евристичне завдання

Запропонуйте програму впровадження сателітних рахунків для обстеження доходів і видатків сфери туризму м. Харкова.

3. Практично-розрахункове завдання

Турист із Польщі перебував в Україні 4 доби. Його сукупні витрати на подорож (без урахування комісійних за обмін валюти та он-лайн бронювання) склали 5 183 грн, з них:

оформлення страхового полісу перед початком подорожі – (19 PLN (середній курс до гривні – 7,0) – 133 грн;

квитки на автобус за маршрутом Люблін – Київ – Люблін (220 PLN, середній курс до гривні – 7,0) – 1 540 грн;

проживання у готелі – 1 200 грн;

харчування у ресторані – 650 грн;

оглядова екскурсія – 150 грн;

проїзд міським транспортом – 60 грн;

відвідування розважального шоу у нічному клубі – 500 грн;

виклик таксі – 300 грн;

вхідні квитки у музеї – 50 грн;

придбання сувенірів (керамічних та текстильних виробів) – 1 000 грн;

придбання товарів у супермаркеті – 400 грн;

добровільні пожертви у благодійний фонд – 200 грн.

Розрахуйте обсяг в'їзного туристичного споживання, прямий та опосередкований валовий дохід туристичної галузі відповідно до процедури, запропонованій у Методиці розрахунку обсягів туристичної діяльності в Україні.

Які статті витрат даного туриста могли б увійти до розрахунку при використанні системи сателітних рахунків і чи зазнав би змін підсумок?

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів.

Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять та виконання комплексу розрахункових завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання розрахункових завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки;

логічна правильність і обґрунтування узагальнюючих висновків у результаті виконання комплексного розрахункового завдання.

Максимально можливий бал за конкретним завданням ставиться за умови відповідності індивідуального (комплексного) завдання студента або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує кількість балів. При оцінюванні індивідуальних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу, згідно з графіком навчального процесу. Якщо якась із вимог не буде виконана, то бали будуть знижені.

Усне опитування проводиться 2 рази за семестр. Письмова контрольна робота проводиться 2 рази за семестр та включає практичні завдання різного рівня складності відповідно до тем змістового модуля.

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів. Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Критеріями оцінювання структурно-логічних розділів комплексного розрахункового завдання є:

здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань;

вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання;
застосування аналітичних підходів;
якість і чіткість викладення міркувань;
логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретних статистичних показників;
самостійність виконання роботи;
грамотність подачі матеріалу;
використання методів порівняння, групування, узагальнення понять та явищ;
оформлення роботи.

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює 100. Мінімально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 60. Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час роботи протягом семестру, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: *"60 і більше балів – зараховано"*, *"59 і менше балів – не зараховано"* та заноситься у *залікову "Відомість обліку успішності"* навчальної дисципліни. У випадку отримання менше 60 балів студент обов'язково здає залік після закінчення екзаменаційної сесії у встановлений деканом факультету термін, але не пізніше двох тижнів після початку семестру. У випадку повторного отримання менше 60 балів декан факультету призначає комісію у складі трьох викладачів на чолі із завідувачем кафедри та визначає термін перескладання заліку, після чого приймається рішення відповідно до чинного законодавства: "зараховано" – студент продовжує навчання за графіком навчального процесу, а якщо "не зараховано", тоді декан факультету пропонує студенту повторне вивчення навчальної дисципліни протягом наступного навчального періоду самостійно.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 11.1.

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Форми навчання	Оцінка рівня сформованості компетентностей				
				Форми контролю	МАХ бал			
1	2	3	4	5	6			
Змістовий модуль 1. Методи збору та обробки статистичних даних сфери туризму								
Збір та обробка звітних показників	Визначати перелік статистичних показників, необхідних для аналізу та оцінки поточної та перспективної ситуації на ринку міжнародного туризму	1	Ауд.	2	Лекція*	Тема 1. Система показників оцінки туристичної діяльності	Робота на лекції	1
		2		2	Практичне заняття	Практичне завдання "Побудова інтелектуальної карти досліджень"; семінар-дискусія на тему "Тенденції розвитку міжнародного туризму"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		1-2	СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	3
	Розуміння методології збору та обробки первинних даних та матеріалів офіційних звітів суб'єктів господарювання, що використовуються провідними науково-дослідними організаціями в Україні та за кордоном	2	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму	Робота на лекції	1
3	2	Практичне заняття		Презентація 1 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Постановка завдання, визначення переліку досліджуваних показників", семінар-дискусія на тему "Проблеми зіставлення статистичних даних міжнародних організацій"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1		

1		2	3		4		5	6
		2-3	СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	4
Збір та обробка звітних показників	Формування навичок щодо побудови причинно-наслідкових зв'язків між соціально-демографічними характеристиками країни та попитом на туристичні послуги	3	Ауд.	2	Лекція	Тема 3. Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі	Робота на лекції	1
		4		2	Практичне заняття	Семінар-дискусія на тему "Визначення перспективних споживчих ринків на основі стратифікації резидентів країни" (обрані критерії та методи їх класифікації обираються за варіантами)	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		3-4	СРС	11	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	7
	Розуміння взаємозв'язків між показниками різних галузей, ефекту співробітництва між підприємствами на стадії проміжного споживання, визначення взаємної залежності між галузями та регіонами країни	5	Ауд.	2	Лекція	Тема 4. Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів	Робота на лекції	1
		5		2	Практичне заняття	Презентація 2 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Аналіз макропоказників країни (за варіантами) – загальноекономічних, соціально-демографічних та ін., оцінка ситуації у туристичній галузі"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

1		2	3		4		5	6
Збір та обробка звітних показників	6	Ауд.	2	Практичне заняття	Семінар-дискусія на тему "Шляхи усунення регіональних дисбалансів"; практичне завдання "Групування регіонів України за рекреаційним потенціалом"	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне опитування за вивченим матеріалом	1	
	7	Ауд.	2	Практичне заняття	Презентація 3 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Аналіз світових показників розвитку обраного напрямку за варіантами – об'єкту, виду туризму та ін.), оцінка перспектив його туристичної привабливості" (1 год.), письмова контрольна робота за модулем 1 (1 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань; перевірка контрольної роботи	1	
	4-7	СРС	21	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань, підготовка до усного опитування	8	

1		2	3	4			5	6
ЗМІСТОВИЙ модуль 2. Управління розвитком туристичної галузі на основі результатів статистичних досліджень								
Управління туристичними потоками	Уміння проводити класифікацію рекреаційних об'єктів на основі розроблених стандартів, пов'язувати вимоги щодо організації різних видів туризму із наявним потенціалом регіону	7	Ауд.	2	Лекція	Тема 5. Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів	Робота на лекції	1
		8		2	Практичне заняття	Ділова гра на тему "Розробка кадастрів рекреаційних ресурсів України", кейс "Аналіз ресурсів геоінформаційних систем, представлених в on-line доступі в Україні та за кордоном"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		7-8	СРС	14	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; повторення матеріалів до модулю 1	Перевірка домашніх завдань, усне опитування за вивченим матеріалом	12
	Уміння аналізувати рух фінансових потоків галузі туризму на рівні територіальних господарських систем, національної та світової економіки; обирати фінансові інструменти забезпечення якості туристичного обслуговування	9	Ауд.	2	Лекція	Тема 6. Облік фінансових потоків туристичної галузі	Робота на лекції	1
		9		2	Практичне заняття	Презентація 4 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Визначення позиції України на світовому туристичному ринку, аналіз основних показників галузі"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		10		2	Практичне заняття	Семінар-дискусія на тему "Практика приватних безготівкових розрахунків у туристичному обслуговуванні", кейс "Платіжні засоби індивідуального використання"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1

1		2	3		4		5	6
Управління туристичними потоками		9-10	СРС	14	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)	7
	Обґрунтування стратегії розвитку туристичної галузі на рівні окремих адміністративних одиниць, навички щодо розробки заходів із активізації внутрішньорегіональних подорожей у межах України	11	Ауд.	2	Лекція	Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів	Робота на лекції	1
		11		2	Практичне заняття	Презентація 5 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Визначення позиції України на регіональному туристичному ринку (у межах угруповань за географічною ознакою), аналіз основних показників сфери туризму даного макрорегіону"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		12		2	Практичне заняття	Презентація 6 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Оцінка перспектив впровадження досліджуваного туристичного продукту (за вибором студента у р.3) в Україні"	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		11-12		СРС	14	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка домашніх завдань, презентації (доповіді, частини проекту)

1		2	3		4		5	6
Управління туристичними потоками	Знання щодо основних методів економетричного аналізу, вміння поставити завдання перед фахівцями у галузі математичного програмування та сформулювати вимоги до вихідних результатів	13	Ауд.	2	Лекція	Тема 8. Введення у статистичне моделювання та прогнозування	Робота на лекції	1
		13		2	Практичне заняття	Презентація 7 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Оцінка перспектив впровадження досліджуваного туристичного продукту (за вибором студента у р.3) у обраній країні (відповідно до р.2)" (1 год.); письмова контрольна робота за модулем 2 (1 год.)	Активна участь у виконанні практичних завдань; перевірка контрольної роботи	1
		14		2	Практичне заняття	Презентація 8 розділу компетентнісно-орієнтованого завдання "Обґрунтування стратегії співробітництва між Україною та досліджуваною країною у галузі міжнародного туризму", заключного звіту	Активна участь у виконанні практичних завдань, усне опитування за вивченим матеріалом	1
		13-14	СРС	12	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою; повторення матеріалів до модуля 2	Перевірка домашніх завдань, підготовка до усного опитування	17
НАУКОВА РОБОТА						Участь у олімпіадах, конкурсах, написання наукової статті		8
* проводиться з використанням комп'ютерного обладнання із доступом до мережі Інтернет								
Усього годин			150	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни				100

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 11.2.

Таблиця 11.2

Розподіл балів за тижнями

Види навчальної роботи	Навчальні тижні														Сесія	Усього	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	18 – 20		
Графік оцінювання, балів на тиждень																	
Методи контролю	Лекції (активна робота)	1	1	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	–	–	8
	Практичні заняття (активна робота)	–	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	–	13
	Завдання за темами (робота на практичних заняттях)	–	2	–	2	–	2	–	2	–	2	2	2	–	–	–	14
	Презентація (доповідь)	–	1	–	1	–	1	–	1	–	1	1	1	–	–	–	7
	Індивідуальні опитування	–	–	–	–	–	5	–	–	–	–	–	–	–	5	–	10
	Компетентнісно-орієнтовані завдання	–	–	4	–	4	–	4	–	4	–	4	3	3	4	–	30
	Письмові контрольні роботи	–	–	–	–	–	–	5	–	–	–	–	–	5	–	–	10
	Участь у науковій роботі	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	8	8
Усього балів на тиждень		1	5	6	4	6	9	11	4	6	4	9	7	10	10	8	100
Накопичення балів		1	6	12	16	22	31	42	46	52	56	65	72	82	92	100	

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 11.3).

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

Таблиця 11.3

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

12. Рекомендована література

12.1. Основна

1. Горкавий В. К. Статистика : навчальний посібник / В. К. Горкавий. – К. : Алерта, 2012. – 608 с.

2. Про затвердження Методики розрахунку обсягів туристичної діяльності : Наказ Державної туристичної адміністрації України, Державного комітету статистики України від 12.11.2003 р. № 142 / 39 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 50. – С. 189. – Ст. 2638.

3. Соболева Е. А. Статистика туризма: статистическое наблюдение : учебное пособие / Е. А. Соболева, Рос. междунар. акад. туризма. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 160 с.

4. Статистичне моделювання та прогнозування : навч. посіб. / під ред. О. В. Раєвневої. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2014. – 578 с.

5. Ткач В. О. Економічна безпека туристичної сфери України в умовах глобалізації : монографія / В. О. Ткач, О. М. Корнієнко. – Запоріжжя : Нова ідеологія, 2011. – 135 с.

6. Швец И. Ю. Региональное управление конкурентоспособностью туристических услуг: методология и практика : монография / И. Ю. Швец. – Симферополь : ЧП Феникс, 2011. – 364 с.

7. Яковлев Г. А. Экономика и статистика туризма : учеб. пособ. / Г. А. Яковлев. – М. : РДЛ, 2004. – 376 с.

12.2. Додаткова

8. Власюк Л. И. Долгосрочный региональный прогноз: синтез технологического и экономического подходов / Л. И. Власюк, П. А. Минакир // Проблемы прогнозирования. – 2013. – № 2. – С. 3–14.

9. Вязовик С. М. Теоретико-методологические подходы к исследованию экономических кризисов / С. М. Вязовик // Учёные записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия "Экономика и управление". – Т. 25 (54). – 2012. – № 4. – С. 49–58.

10. Гранберг А. Г. Моделирование социалистической экономики / А. Г. Гранберг. – М. : Экономика, 1988. – 487 с.

11. Дикань В. Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки, оцінки ризиків та ймовірності банкрутства підприємств : монографія / В. Л. Дикань, І. Л. Назаренко ; Укр. держ. акад. залізн. трансп. – Х. : УкрДАЗТ, 2011. – 142 с.

12. Єрмаченко В. Є. Удосконалення системи збору первинних даних як одне із завдань забезпечення планування стратегічного розвитку туристичної галузі України / В. Є. Єрмаченко, С. В. Знахур, Н. А. Дехтяр // Актуальні проблеми економіки. – 2015. – № 3 (165). – С. 401–414.

13. Захарченко П. В. Модели экономики курортно-рекреационных систем : монография / П. В. Захарченко. – Бердянск : Ткачук А. В., 2010. – 392 с.

14. Каталевский Д. Ю. Основы имитационного моделирования и системного анализа в управлении : учеб. пособ. / Д. Ю. Каталевский. – М. : Издательство Московского университета, 2011. – 304 с.

15. Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010 : Національний класифікатор України. – К. : Держспоживстандарт України, 2010. – 49 с.

16. Класифікація зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП) : Наказ Державної служби статистики України від 27.02.2013 р. № 69. – К. : Держслужба статистики, 2012. – 43 с.

17. Король В. Балансові міжрегіональні моделі в аналізі соціально-економічних зв'язків / В. Король // Економічний аналіз. – 2008. – № 3(19). – С. 51–54.
18. Мельниченко С. В. Інформаційні технології в туризмі : теорія, методологія, практика : монографія / С. В. Мельниченко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : КНТЕУ, 2008. – 492 с.
19. Методологічні основи та пояснення до позицій структури Статистичної класифікації продукції (СКП-2011) : Наказ Держкомстату від 23.12.2011 р. № 397. – К. : Держкомстат, 2011. – 60 с.
20. Моделі ідентифікації макроекономічних дисбалансів в Україні : монографія / Скрипниченко М. І., Шумська С. С., Яценко Г. Ю. та ін. ; за ред. Скрипниченко М. І. ; Нац. акад. наук України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". – К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2015. – 543 с.
21. Моделі і методи соціально-економічного прогнозування : підручник / В. М. Геєць, Т. С. Клебанова, О. І. Черняк та ін. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2005. – 396 с.
22. Панченко Ю. Менеджмент внутрішнього і міжнародного туризму : навч. посіб. / Ю. В. Панченко, О. Є. Лугінін, С. В. Фомішин. – Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2013. – 342 с.
23. Про запровадження оцінки міжрегіональної та внутрішньорегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів : Постанова КМУ від 20.05.2009 р. № 476 // Офіційний вісник України. – 2009. – № 37. – С. 32. – Ст. 1248.
24. Про туризм : Закон України від 15.09.1995 р. № 324/95-ВР / Верховна рада України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 31. – Ст. 241.
25. Токар В. В. Інноваційно-інвестиційна діяльність промислових підприємств та економічна безпека України : монографія / В. В. Токар. – К. : ТОВ "ПанТот", 2013. – 305 с.
26. Швець Ю. Ю. Формирование региональной системы управления инновационным развитием сферы туризма : монография / Ю. Ю. Швець. – Симферополь : ДИАЙПИ, 2012. – 338 с.
27. Yermachenko V. Comparative analysis of the practice of tourism statistics in European Union and Ukraine / V. Yermachenko, N. Dekhtyar // Туризм в умовах глобалізації: особливості та перспективи розвитку :

монографія / під. ред. Кизима М. О., Єрмаченка В. Є. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2012. – 472 с. – С. 120–141.

28. Yermachenko V. Methodical aspects of the analysis of the world and national tourist industry / V. Yermachenko, N. Dekhtyar // *Economics of development*. – 2012. – № 4 (64). – P. 51–58.

12.3. Інформаційні ресурси

29. Вспомогательный счет туризма: рекомендуемая методологическая основа 2008 / Департамент по экономическим и социальным вопросам ООН. – Люксембург, Мадрид, Нью-Йорк, Париж, 2010. – 132 с [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://unstats.un.org>.

30. Ершов Ю. С. Межрегиональные межотраслевые модели как инструмент долгосрочного прогнозирования экономики [Электронный ресурс] / Ю. С. Ершов, В. И. Суслов // *Журнал новой экономической ассоциации*. – Режим доступа : www.econorus.org/consp/files/0hmy.doc.

31. Международная стандартная отраслевая классификация всех видов экономической деятельности / ООН. – Нью-Йорк, 2009. – 336 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.un.org/ru/publications/pdfs/international%2520economic%2520activity%2520classification_rus.pdf.

32. Международные рекомендации по статистике туризма 2008 / Департамент по экономическим и социальным вопросам ООН. – Мадрид, Нью-Йорк, 2010. – 168 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://unstats.un.org>.

33. Миронов В. В. К проблеме математического моделирования имитационных моделей социально-экономического развития региона [Электронный ресурс] / В. В. Миронов, А. В. Смирнов // *Вестник Научно-исследовательского центра корпоративного права, управления и венчурного инвестирования Сыктывкарского государственного университета*. – Режим доступа : vestnik-ku.ru/2012/2012-3/8.pdf.

34. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму. – Режим доступу : <http://www.weforum.org>.

35. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації. – Режим доступу : <http://www2.unwto.org>.

36. Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

37. Офіційний сайт Євростату. – Режим доступу : <http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>.

38. Офіційний сайт Національного банку України. – Режим доступу : www.bank.gov.ua.
39. Офіційний сайт Світового банку. – Режим доступу : <http://data.worldbank.org>.
40. Офіційний сайт Світової ради з подорожей та туризму. – Режим доступу : <http://www.wttc.org>.
41. Офіційний сайт Статистичного комітету ОЕСР. – Режим доступу : <https://data.oecd.org>.
42. Офіційний сайт Статистичного комітету ООН. – Режим доступу : <http://data.un.org>.
43. Павлов К. В. Межрегиональные социально-экономические отношения / К. В. Павлов, Л. А. Попова, В. В. Фаузер // Вестник Научно-исследовательского центра корпоративного права, управления и венчурного инвестирования Сыктывкарского государственного университета [Электронный ресурс]. – Режим доступу : vestnik-ku.ru/2011/2011-1/9/9.htm.
44. Руководство по платежному балансу и международной инвестиционной позиции (6-е издание) / МФВ. Вашингтон : Издательство МВФ, 2009. – 441 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.imf.org/external/russian/pubs/ft/bop/2007/bopman6r.pdf>.
45. Руководство по статистике международной торговли услугами 2010 / Департамент по экономическим и социальным вопросам ООН. – 226 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://unstats.un.org>.
46. Система национальных счетов 2008 / Европейская комиссия, МВФ, ОЭСР, ООН, ВБ. – Нью-Йорк, 2012. – 764 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://unstats.un.org>.
47. Methodological notes to the Tourism Statistics Database / World Tourism Organization (UNWTO). – Madrid : 2014. – 128 p. [Electronic resource]. – Access mode : http://dtxtq4w60xqpw.cloudfront.net/sites/all/files/pdf/2015_metho_notes_eng.pdf.
48. Methodology for producing the travel & tourism economic impact research / WTTC, Oxford Economics. – March 2015. – 38 p. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.wttc.org>.
49. The Central Product Classification [Electronic resource]. – Access mode : <http://unstats.un.org/unsd/cr/registry/cpc-2.asp>.
50. The Extended Balance of Payments Services Classification 2010 [Electronic resource]. – Access mode : <http://unstats.un.org>.

Додатки

Додаток А
Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей з навчальної дисципліни "Статистика міжнародного туризму" за Національною рамкою кваліфікацій України

55

Складові компетентності, яка формується в рамках теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Система показників оцінки туристичної діяльності					
Визначати перелік статистичних показників, необхідних для аналізу та оцінки поточної та перспективної ситуації на ринку міжнародного туризму	Методи оцінки агрегованих показників діяльності туристичної галузі країни; принципи визначення країн-лідерів світового туристичного ринку на їх основі	Переліку груп показників та окремих індикаторів, що визначають ефективність туристичної діяльності на макrorівні; відмінностей групування країн за географічною ознакою	Працювати із банками даних спеціалізованих міжнародних організацій; визначати рейтинги країн світу за основними показниками туристичної діяльності	Отримувати інформації з міжнародних джерел; формувати запити відповідно до мети дослідження; знаходити установи, відповідальні за представлення статистичних даних у різних країнах світу	Розробляти рекомендації для корегування політики країни у галузі міжнародного туризму з урахуванням аналізу структури туристичних потоків
Тема 2. Організація і методологія обліку операцій у галузі туризму					
Розуміти методологію збору та обробки первинних даних та матеріалів офіційних звітів суб'єктів господарювання, що використовуються провідними	Методології обліку послуг, у тому числі туристичних, які використовуються спеціалізованими міжнародними установами та організаціями	Загальноприйнятих класифікацій видів послуг, методик збору даних про користування послугами від резидентів та нерезидентів країни	Визначати спосіб надання послуги та відповідні способи відображення даної операції у фінансовій звітності країни; розробляти методику	Проводити опитування подорожуючих індивідуально з метою деталізації агрегованих показників та визначення чинників привабливості туристичного продукту	Визначати оптимальну для країни методологію збору та аналізу статистичних показників галузі туризму, у тому числі

1	2	3	4	5	6
науково-дослідними організаціями в Україні та за кордоном			оцінки сукупного внеску туристичної галузі у ВВП країни на рівні національної економіки; організувати процедуру статистичних спостережень		міжнародних потоків
Тема 3. Взаємозв'язок показників оцінки соціально-економічного стану країни та показників туристичної галузі					
Володіти навичками щодо побудови причинно-наслідкових зв'язків між соціально-демографічними характеристиками країни та попитом на туристичні послуги	Основні групи показників, що характеризують соціальний, економічний, демографічний, екологічний, інноваційний, фінансовий та інший потенціал країни	Загальноприйнятих підходів до групування країн світу за рівнем соціально-економічного розвитку; чинників, що впливають на стан туристичного потенціалу країни	Оцінювати ефективність зовнішньої торгівлі країни у сфері нематеріального виробництва; значення галузі туризму у системі національного господарства	Обирати достовірні показники для кращого представлення національної економіки порівняно з її основними конкурентами з метою стимулювання залучення інвестицій	Визначати рівень конкурентоспроможності туристичної інфраструктури країни порівняно з іншими країнами світу
Тема 4. Принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів					
Розуміти взаємозв'язки між показниками різних галузей, ефект співробітництва між підприємствами на стадії проміжного споживання,	Поняття та принципи побудови міжрегіональних та міжгалузевих балансів; процедура організації обов'язкових державних статистичних	Структуру та порядок розрахунку результируючих показників міжгалузевих, міжрегіональних балансів та балансів фінансових потоків; зміст типових звітних форм; наслідки сезонних	Розподіляти підприємства відповідно до національного класифікатора видів економічної діяльності за рівнями первинного, вторинного та третинного впливу туристичної галузі на економіку країни; визначати суб'єктів технологічної (чистої) галузі	Пояснювати безпосереднім учасникам туристичного ринку необхідність своєчасного надання органам державного контролю у сфері туристичної діяльності інформації, що не належить до	Визначати ступінь значущості туристичної галузі для економіки країни та її залежності від інших секторів національного господарства, обґрунтовувати завдання

1	2	3	4	5	6
визначати взаємну залежність між галузями та регіонами країни	спостережень за діяльністю суб'єктів сфери туризму	коливань туристичної активності для місцевих господарських систем		комерційної таємниці, з метою покращення стану функціонування ділового середовища за рахунок достовірних прогнозів	моніторингу міжгалузевих співробітництва; розробляти концепцію бази даних виробників та кінцевих споживачів туристичних послуг, забезпечувати заходи із захисту даних, що не підлягають оприлюдненню
Тема 5. Основні підходи до систематизації рекреаційних ресурсів					
Уміти проводити класифікацію рекреаційних об'єктів на основі розроблених стандартів, пов'язувати вимоги щодо організації різних видів туризму із наявним потенціалом регіону	Система державних та регіональних кадастрів в Україні. Світові переліки рекреаційних ресурсів. Основи картографування у ГІС	Методів кодифікації елементів баз даних; принципів побудови багатосферних карт; нормативно-правові основи забезпечення охорони рекреаційних ресурсів від нецільового використання; засад комплексного планування розвитку рекреаційних територій	Розробляти класифікаційні ознаки для різних груп рекреаційних ресурсів, проектувати бази даних регіональних туристичних ресурсів, розробляти методи статистичної оцінки наявних об'єктів	Підтримувати заходи із забезпечення збереження унікальних туристичних ресурсів та об'єктів (явищ), які перебувають під охороною держави та/або наддержавних угруповань	Будувати стратегію планування розвитку рекреаційних територій з урахуванням вимог щодо збереження унікальних природних та антропогенних ресурсів
Тема 6. Облік фінансових потоків туристичної галузі					
Уміти аналізувати рух фінансових потоків галузі туризму на рівні територіальних господарських систем, національних	Елементи фінансової інфраструктури країни, що прямо чи	Системи міжнародних розрахунків у комерційному та приватному секторі; практики уникнення подвійних платежів та відшкодування витрат	Оцінювати економічний ефект та ефективність експортно-імпортних операцій у галузі туризму; напрями	Взаємодія із банками та іншими фінансовими установами з метою покращення якості	Обирати інструменти фінансового забезпечення туристичної діяльності на основі вимог щодо підтримки заданого стану економічної безпеки

1	2	3	4	5	6
нальної та світової економіки; обирати фінансові інструменти забезпечення якості туристичного обслуговування	опосередковано беруть участь у створенні туристичного продукту		та інтенсивність фінансових потоків	туристичного обслуговування та недопущення кризових дисбалансів грошових потоків	суб'єктів господарювання та галузі на світовому ринку
Тема 7. Регулювання туристичної діяльності на рівні регіонів					
Уміти обґрунтовувати стратегії розвитку туристичної галузі на рівні окремих адміністративних одиниць, мати навички щодо розробки заходів із активізації внутрішньорегіональних подорожей у межах України	Характеристика туристичної інфраструктури за регіонами України; кількісні параметри споживчого ринку та пропозиції туристичних послуг	Методики оцінки міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку регіонів України; розподілу доходів та витрат у результаті здійснення туристичної діяльності між адміністративними одиницями	Розробляти рейтинги регіонів країни за ступенем розвитку туристичної галузі та рекреаційного потенціалу з урахуванням вимог споживачів з-за кордону на основі доступної статистичної інформації	Налагоджувати взаємодію із представниками місцевих адміністрацій, органів державної та регіональної влади з питань фінансування соціальної інфраструктури	Визначення перспектив туристичного регіону країни як самостійного суб'єкта ділових відносин на глобальному ринку
Тема 8. Введення у статистичне моделювання та прогнозування					
Знати сутність основних методів економетричного аналізу, вміти поставити завдання перед фахівцями у галузі математичного програмування та сформулювати вимоги до вихідних результатів	Основні методи статистичного моделювання та прогнозування	Основних положень теорії управління ризиками; методів підбору даних для побудови статистико-математичних моделей; вимог до вхідної інформації та способів представлення результатів у найпоширеніших моделях	Обґрунтовувати стратегічні завдання програм розвитку туристичної галузі на основі досліджень поточного стану та перспектив рекреаційної діяльності заданого об'єкту (рівня національної економіки)	Співпрацювати із фахівцями у галузі економетричних досліджень; ставити зрозумілі та економічно обґрунтовані завдання ретроспективного аналізу економічних явищ та процесів і побудови прогнозів	Використовувати основоположні принципи планування діяльності підприємств туристичної галузі в умовах невизначеності та ризику

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	4
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	12
5. Теми та плани семінарських занять.....	14
6. Теми практичних занять	16
6.1. Приклади типових практичних завдань за темами.....	18
7. Самостійна робота.....	25
7.1. Контрольні запитання для самодіагностики	28
8. Індивідуально-консультативна робота	34
9. Методи навчання	35
10. Методи контролю	38
12. Рекомендована література.....	50
12.1. Основна	50
12.2. Додаткова	51
12.3. Інформаційні ресурси.....	53
Додатки.....	55

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СТАТИСТИКА
МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ"**

**для студентів напряму підготовки
6.140103 "Туризм"
усіх форм навчання**

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладачі: **Єрмаченко** Володимир Єгорович
Зима Олександр Григорович
Дехтяр Надія Анатоліївна

Відповідальний за видання *О. А. Сущенко*

Редактор *О. Г. Лященко*

Коректор *О. Г. Лященко*

План 2016 р. Поз. № 239 ЕВ. Обсяг 60 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.*